

Uvodnik

Sodobna pedagogika/Journal of Contemporary Educational Studies v svoji četrti, letos zadnji številki prinaša vrsto zanimivih prispevkov, ki pokrivajo širok nabor tematik kot tudi segmentov izobraževalnega sistema. Začenjamo s predšolsko vzgojo in prek osnovnega izobraževanja prehajamo na področje priložnostnega učenja ter višjega poklicnega izobraževanja.

Sodobna družba od šole terja veliko, saj izobraževanje velja za enega ključnih dejavnikov njenega razvoja. Do takšnega skorajda klišejskega pogleda smo pedagogi in andragogi kritični, saj prizadevanja šole, ki niso pospremljena s širšimi ukrepi (na področju zaposlovanja, bivanjske, družinske, socialne politike ipd.), ne bodo obrodila sadov. Skladno z žlahtno tradicijo pedagoškega in andragoškega raziskovanja pa hkrati pričujoči prispevki vsak na svojstven način terjajo, da na vzgojno-izobraževalnem polju mislimo širše in avtonomneje ter da svoje pedagoško poslanstvo vezemo na globlje potrebe človeka in dimenzije človečnosti: na potrebo po samouresnitvi, na moralni in prosocialni razvoj, družbeno opolnomočenje, na skrb za skupnost.

Petra Štirn Janota v svojem prispevku *»Vzgojiteljica opazi, kar prej razume«* – pomen procesnega izobraževanja vzgojiteljev sporoča, da je lahko globljim vzgojnim nalogam kos zgolj avtonomen vzgojitelj oziroma učitelj, ki svojo neodvisno držo krepi skozi nenehen proces učenja in (samo)izobraževanja. Odgovornost za profesionalni razvoj nosijo poleg njega samega tudi država s svojo politiko nadaljnega izobraževanja in usposabljanja, vodstvo vzgojno-izobraževalne ustanove ter svetovalni delavci. S svojo raziskavo je avtorica pokazala, kako pomembna je pri tem kontinuirana podpora vzgojitelju kot tudi sama narava te podpore: da bo dejansko prispevala k njegovemu opolnomočenju, mora biti usmerjena k iskanju povezav med teoretičnimi koncepti in pedagoškim procesom.

Do podobne ugotovitve prideta tudi avtorici drugega prispevka **Živka Krnjaja** in **Dragana Pavlović-Breneselović**, ki v članku z naslovom *Pogled vzgojiteljic predšolskih otrok na namen otrokovega listovnika v predšolskem kurikulumu: primer Srbije* predstavljata izsledke raziskave o pogledih na uporabo in pomen listovnika v vrtcu. Avtorici ugotavljata, da imajo vzgojitelji različen odnos do tega instrumenta dokumentiranja otrokovega napredka ter da so kritični do njegovega premalo domišljenega uvajanja v prakso. Uvedba novosti v pedagoški prostor od odločevalcev terja postopnost, domišljenost in zagotavljanje celovitega usposabljanja pedagoškega kadra. Vzgojitelji in učitelji morajo imeti priložnost, da novost razumejo, da spoznajo njeno uporabnost, prednosti in pasti ter jo na podlagi lastne refleksije vključijo v svojo osebno metodo, kot bi dejal Stanko Gogala.

Avtonomija in prizadevanja zanje pa niso zgolj stvar vzgojiteljev in učiteljev, temveč tudi staršev. V demokratičnih družbah imajo starši pravico, da avtonomno odločajo o vzgoji in izobraževanju svojih otrok. Čeprav starši v Sloveniji lahko uveljavljajo pravico do šolanja na domu vse od leta 1996 naprej, piše **Gita Mateja de Laat**, je o dejanski situaciji znanega zelo malo. Zato je toliko bolj dobrodošel prispevek omenjene avtorice z naslovom *Izobraževanje na domu v Sloveniji*, v ka-

terem dobimo vpogled v motive staršev, ki se odločajo za izobraževanje svojih otrok na domu. Avtorica ugotavlja, da je takšno izobraževanje šele na začetku svojega razvoja in da je skupno število doma šolajočih se otrok zelo majhno, čeprav naraščajoče. Presenetljivo pa je, da njihovo število narašča v glavnem na račun otrok, ki so uradno zabeleženi kot učenci na domu, vendar se dejansko šolajo na tistih zasebnih šolah, ki ne izvajajo javno veljavnega učnega programa.

Iz domačega evropocentričnega pogleda pa nas izvablja izjemno zanimiv članek **Irene Lesar** z naslovom *Ali je Tagorejeva zasnova vzgoje in izobraževanja še aktualna?* Avtorica kot prva slovenskim bralcem prinaša predstavitev in analizo edinstvenega načina šolanja, ki ga je na začetku 20. stoletja zasnoval bengalski književnik, Nobelov nagrajenec Rabindranath Tagore. Tagore je v svoji zasnovi vzgoje in izobraževanja poudarjal fizični, estetski, intelektualni, socialni, moralni in duhovni vidik človekovega življenja, prek katerih lahko človek razvije celostno osebnost. V tej zasnovi je fizičnemu razvoju in estetskemu razvoju čutov namenil vsaj tako pomembno vlogo kot intelektualnemu razvoju, zato je (bilo) v vsakdanjem življenju njegove šole veliko poudarka na gibanju, glasbi, literaturi, umetnosti, plesu in gledališču.

Da ima učenje velik pomen tudi v procesih participativne demokracije, poudarjata **Marta Gregorčič** in **Sabina Jelenc Krašovec** v prispevku *Družbene in učne prakse v procesih participativne demokracije. Študija primera samoorganiziranih skupnosti v Mariboru v Sloveniji, kontekstualizirana prek e-participatornega proračuna v Rêykjavíku na Islandiji*. V svojem prispevku avtorici obravnavata priložnostno učenje v samoorganiziranih krajevnih in četrtnih skupnostih v Mariboru, kjer meščani (tudi po zgledu iz držav, kot sta Brazilija in Islandija) vzpostavljajo institut participatornega proračuna, ob tem pa – kot sta ugotovili s svojo raziskavo – pridobivajo številna nova znanja, razvijajo veščine in krepijo držo aktivnih, kritičnih državljanov.

Ne izključno, pa vendarle aktivno in kritično državljansko držo lažje razvijejo tisti državljani, ki so tudi zaposleni. Dostop do zaposlitve je danes še poseben izziv za vse osebe s posebnimi potrebami. Zanje se postopoma izboljšuje dostop do visokega izobraževanja, in kot ugotavljata **Branka Jarc Kovačič** in **Branka Balantič**, tudi dostop do višjega poklicnega izobraževanja. Osrednji cilj višjega poklicnega izobraževanja je dobra priprava študentov na vstop na trg dela, zato je praktično izobraževanje v teh programih eden ključnih mehanizmov razvoja poklicnih kompetenc. B. Jarc Kovačič in B. Balantič v članku *Sistemiški pristop za uspešno izvajanje praktičnega izobraževanja študentov s posebnimi potrebami v delovnih procesih* predstavljata problematiko vključevanja študentov s posebnimi potrebami v realna delovna okolja. Pri snovanju svoje strategije vključevanja teh študentov v praktično izobraževanje se bo lahko marsikatera izobraževalna ustanova oprla na opisano izkušnjo Višje strokovne šole ŠC Kranj.

Letošnjo bero člankov v Sodobni pedagogiki zaokrožujemo z recenzijo izpod peresa **Barice Marentič Požarnik**, ki je kritično ocenila prevod revidirane Bloomove *Taksonomije za učenje, poučevanje in vrednotenje znanja*. Glede na to, da se učitelji pri izboljševanju načrtovanja, poučevanja in preverjanja znanja malo opirajo

na različne taksonomije učnih ciljev, bi recenzentka pričakovala prevod v čim bolj razumljiv jezik, ki pa ga v recenziranem delu ne najde.

S terminološkimi in prevodnimi vprašanji se v pedagogiki pogosto srečujemo in so zato pogosto obravnavana tema tudi v Sodobni pedagogiki. Zato naj recenzija B. Marentič Požarnik, s katero zaključujemo letošnji nabor prispevkov, hkrati služi tudi kot vabilo za pisanje odzivov in razmislekov o tem zahtevnem izzivu strok v kontekstu globalnega povezovanja.

*Dr. Klara Skubic Ermenc
Glavna in odgovorna urednica*

